

Knihovnicko-informační zpravodaj U Nás

Vyšlo: 22. 9. 2016

Číslo: Ročník 26 (2016), Číslo 3

Sekce: Zaujalo nás

Název článku: Knihovnická specializace: znalostní pracovník

Autor: Barbora Buřičová z Babčic

Zdroj: <http://www.svkhk.cz/Pro-knihovny/Zpravodaj-U-nas/Clanek.aspx?id=20160315>

Knihovnická specializace: znalostní pracovník

Barbora Buřičová z Babčic

FRK, Branislav. Profesionální knihovník jako pracovník znalostí. In: *Libraries V4 in the Decoy of Digital Age: proceedings of the 6th Colloquium of library and information experts of the V4+ countries held from 31st May - 1st June 2016 in Brno = Knihovny zemí V4 v nástrahách digitálního věku: sborník příspěvků ze 6. kolokvia knihovnicko-informačních expertů zemí V4+ konaného 31. května - 1. června 2016 v Brně*. Brno: The Moravian Library in Brno, 2016, s. 406-415. ISBN 978-80-7051-216-6.

Náhodou se mi dostal do ruky sborník z konference Knihovny zemí V4+ v nástrahách digitálního věku, kterou pořádala Moravská zemská knihovna v Brně na přelomu května a června tohoto roku. Musím uznat, že je velice zdařilý. K publikaci v anglicko-české verzi^[1] byla vydána ještě kniha abstraktů,^[2] snad pro lepší přehlednost a orientaci v jednotlivých příspěvcích.

Protože jsem nedávno četla dvě recenze^[3] na knihu slovenského vědce a pedagoga Pavla Rankova o znalostních pracovnících,^[4] při pročítání sborníku z výše uvedené konference mne zaujalo, že na Slovensku působí další autor, který se této profesi věnuje, a co víc, ve vazbě na povolání knihovníka.

Mgr. Branislav Frk, Ph.D., vystudoval andragogiku. Působí jako odborný asistent na Prešovské univerzitě a Masarykově univerzitě v Brně a jako lektor v oblasti vzdělávání dospělých.

Ve svém článku používá termín „pracovník znalostí“, nikoliv znalostní pracovník. Jde zřejmě jen o různé formy překladu do češtiny, neboť všichni autoři v níže uvedených odkazech vycházejí ze stejné definice, kterou zveřejnil v roce 1957 Peter Drucker:^[5] „pracovník disponující znalostmi“ (knowledge worker).

Obecně jsou za znalostní pracovníky považováni ti, kteří ve své práci musí využívat své získané poznatky a nastudované vědomosti.^[6] Práce se znalostmi v knihovnickém prostředí je obvykle definována jako vývoj produktů a služeb, jejichž cílem je uspokojit informační potřeby uživatelů těchto institucí. Knihovníci běžně zprostředkovávají informace, ale jako vysoce kvalifikovaní pracovníci disponující znalostmi ve svém oboru na sebe berou odpovědnost nejen za to, že informují návštěvníky o tom, co by si měli přečíst, ale především o tom, co by se měli naučit. Kvalifikovaný knihovník zajišťuje přístup k potřebným zdrojům na podporu dovedností v oblasti technologií, informační gramotnosti a myšlení vyššího řádu. Výjimečné místo knihoven je také v tom, že mohou využívat online sítě, jejichž prostřednictvím má široká veřejnost přístup k jinak skrytým elektronickým archivům. Budoucí knihovna bude více interaktivní, návštěvníci budou přistupovat ke znalostem s využitím dotykových ploch, rozšířené reality a chytrých zařízení. Pracovníci znalostí budou moci trávit více času zaměřováním se na kreativní aspekty výkonu své práce. Od práce s informacemi (vědění, které lze předávat) se knihovníci posunou ke znalostem (strukturovaný souhrn vzájemně souvisejících poznatků a zkušeností v určité oblasti nebo k nějakému účelu). Skutečnou hodnotou knihovníků se stane to, jak analyzují informace a jak podle nich jednájí.

V budoucnu dnešní každodenní úkoly knihovníků, jako jsou např. zpracování dokumentů a rešerší, práce s informacemi nebo třeba tvorba prezentací, budou dělat roboti. Současný tradiční knihovník, transformovaný jako dokumentační úředník, informační manažer, se změní na profesionála znalostí. Tito profesionálové musí mít odpovídající znalosti, musí být kreativní, inovativní a citliví.

Podíváme-li se ještě dále do budoucnosti, zjistíme, že se znalost stane komoditou, ke které bude mít přístup každý, a tak se pracovníci znalostí přežijí. Ale knihovníci nezhynou. Odborníci přepokládají, že díky demografickým změnám a změnám v životním stylu, levným technologiím a snadnému virtuálnímu přístupu ke vzdělávání se vzdělávací a studijní úloha knihoven v budoucnosti výrazně změní. Většina učení bude probíhat neformálně mimo klasické vzdělávací instituce (školy). Knihovna se posune z role „podporující učení“ na

„rozšiřování příležitostí ke vzdělávání“. Knihovníci se stanou vzdělávacími pracovníky - lektory, mentory, [7] učiteli, informačními guruy atd. Tak jako dnes existuje specializace muzejní pedagog, i knihovnictví bude obsahovat prvky pedagogické práce. Kruh se nám pomalu uzavírá. Nebyli snad jedni z prvních knihovníků učitelé? Pro rozvoj knihovnické profese bude jen dobře, pokud už dnes začneme s přípravou na budoucnost. Celoživotní vzdělávání se pro nás stává nutností. Nejen to profesní knihovnické, ale právě různá pedagogická minima, kurzy lektorských dovedností, ale i školení znalostí v jiných oborech zajistí, že nám nikdo naši profesi nezciž. Postavení a prestiž knihovníků ve společnosti se budou odvíjet od jejich oborové, ale i širší vzdělanostní úrovně.

[1] *Libraries V4 in the Decoy of Digital Age: proceedings of the 6th Colloquium of library and information experts of the V4+ countries held from 31st May - 1st June 2016 in Brno = Knihovny zemí V4 v nástrahách digitálního věku: sborník příspěvků ze 6. kolokvia knihovnicko-informačních expertů zemí V4+ konaného 31. května - 1. června 2016 v Brně*. Brno: The Moravian Library in Brno, 2016, 476, 4 s. ISBN 978-80-7051-216-6.

[2] *Libraries V4 in the Decoy of Digital Age: proceedings of the 6th Colloquium of library and information experts of the V4+ countries held from 31st May - 1st June 2016 in Brno: booklet of abstracts = Knihovny zemí V4 v nástrahách digitálního věku: sborník příspěvků ze 6. kolokvia knihovnicko-informačních expertů zemí V4+ konaného 31. května - 1. června 2016 v Brně: kniha abstraktů*. Brno: The Moravian Library in Brno, 2016, 69 s.

[3] a) Foberová, Libuše. Znalostní pracovník v informační společnosti. *Duha: informace o knihách a knihovnách z Moravy* [online]. 2015, roč. 29, č. 3, s. 48-49 [2016-08-01]. ISSN 0862-1985. Dostupné také z:

<http://duha.mzk.cz/clanky/znalostni-pracovnik-v-informacni-spolecnosti>

b) PAPÍK, Richard. *Knihovna: knihovnická revue* [online]. 2015, roč. 26, č. 1, s. 82-83 [2016-08-01]. ISSN 1801-3252. Dostupné také z: http://knihovnarevue.nkp.cz/archiv/dokumenty/2015-1/recenze_rankov.pdf

[4] RANKOV, Pavol. *Znalostní pracovník v informační společnosti*. Opava: Slezská univerzita v Opavě, Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě, Ústav informatiky, 2014. 152 s. ISBN 978-80-7510-123-5.

[5] 1909-2005, profesor managementu na Newyorské univerzitě a na Claremont Graduate University poblíž Los Angeles.

[6] RANKOV, Pavol. Znalostná práca: experti, technológie, vzdelávanie. *ITlib: informačné technológie a knižnice* [online]. 2016, č. 1, s. 5-6 [2016-08-01]. ISSN 1335-793x. Dostupné také z:

http://itlib.cvtisr.sk/archiv/2016/1/znalostna-praca-experti-technologie-vzdelavanie-the-knowledge-work-experts-technologies-education.html?page_id=3137

[7] BUŘIČOVÁ, Barbora. Knihovnická specializace: mentor uživatele. *U nás: knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraj* [online]. 2016, roč. 26, č. 1, s. 18-19 [2016-08-01]. ISSN 0862-9366. Dostupné také z: http://www.svkhk.cz/SVKHK/u-nas-pdf_archiv/20160113.pdf